

144

is buzdította, mindenekelőtt a nagyobb havi jövedelem ígéretével, amely többszöröse lehetett a bírósági fogalmazói fizetésnek. /Dr. Greuter István restellhette is, hiszen a felesége szinte elsőként a Gröber - Knezić leszármazottak között kereső foglalkozásra kényszerült!/
A hivatásos tiszti foglalkozás vállalásának okai:

A fentiekből következően meghatározó ok az anyagi egzisztencia, a nagyobb jövedelem. Jelentős ok még mindig egzisztenciális, de ez már a társadalomban elfoglalt pozíció /"hely"/, hiszen a bírósági fogalmazóság és a tiszt-mivolt össze nem mérhető. A tiszti szolgálatot felértékelte a háború, arról nem is szólva, hogy ekkor még alig találtak hazában olyanok, akik kétségbe merték volna vonni a bekövetkező győzelmet és az azzal járó rangbeli gyarapodást. Ebben még ő is hitt, bár nem értette, hogy tábornok rokonai: Hönig Vilmos és Köllner Kornél miért kérték a harmincas évek elején -Gömbös Gyula kormányelnökségének elején- nyugállományba helyezésüket, amikor éppen hogy betöltötték az 50. életévüket?!

Az okok egyike lehetett család-hagyomány jellegű is. A két nyá. tábornok -a nagyvenes évek elején- már számszerűen is tudta bizonyítani, hogy a leszármazottak milyen jelentős /hazafias/ kötelességüként fogták fel, hogy polgári foglalkozásuk feltételeinek biztosítása után szerezenek tartalékos tiszti végzettséget, felkészültséget is! Nagyon is elképzelhető, hogy a két volt m.kir. honvéd tábornok gyakran emlékeztette Greuter István jogászt és honvédtisztet /most már hivatásos főhadnagyot/ a vértanú honvéd tábornokra!

A 19. tábori tüzérosztály ^{baw}szolgált 1941-től 1943 májusáig, miközben a 66500/el. 8/e. 1942. sz. parancs értelmében előlépett százados-sá.¹⁴⁹ Ez év júniusától a Lesoncon állomásozó 21. tábori tüzérosztályhoz vezényelték, ahol két hónapot szolgált. Augusztusban kinevezték a 103. tüzéroszlop alosztályparancsnokává, ahol 1945. április 13-ig, hadifogságba esésének napjáig szolgált.

Greuter István hivatásos tiszti pályájáról az 1950. április 17-én keltezett életírásában ezeket vetette papírra: "... 1941-ben kéresemre hivatásos állományba vettek és a 19. tábori tüzérosztállynál szolgáltam 1942-ig, amikor áthelyeztek a 19. hadosztály leventeparancsnokságához. Innen júniusban a 103. tüzéroszlophoz helyeztek át, ahol fogságbaesésemig /1945. április 13./ szolgáltam. Felvidéki és Erdélyért emlékérmét kaptam ... Fogságbaesésemnek helye Naumburg /an der Saale/. Fogságom ideje alatt kb. három hónapot kivéve, amely idő alatt munkatáborban voltam, semmivel sem foglalkoztam. A munkatáborban ellenőrző munkával voltunk, mint tisztek megbízva. Egész fogságom idejében a legszigorúbb felügyelet alatt voltunk. Szögesdrót-kerítés

mögött, majd 1946. február 28-án bevagoníroztak és március 12-én ha-
za érkeztem ...".¹⁵⁰

Katonai szolgálatának adatlapján /anyakönyvében/ szerepel a "pol-
gári foglalkozása" rubrika is, amelyben a következők szerepelnek: "...
.. 1945 július-szeptember: szőlőmunkás, 1945 október - 1946 március:
raktári munkás Vasgyár ...".¹⁵¹ Ha a kutató tudja, hogy nevezettnek
lakhelye és katonai szolgálatának helye Miskolc, akkor kétségei támad-
nak Greuter tüzérszázados igazmondása tekintetében, ti. 1946. március
12-én érkezett meg hazára! Szőlő- és vasgyári raktári munkás csakis
németországi fogsága alatt lehetett. Polgári foglalkozás-felsorolása
ugyanis folytatódik: "... 1946 április-november anyagkezelő a Magasé-
pítő Vállalatnál /Miskolc/, 1946 április - 1949 március nyilvántartó
a Munkaügyi Igazgatóságon /Miskolc/"¹⁵² Figyelem! Az 1946 április el-
írás, a hónap csakis november lehet, legfeljebb december! A felsorolás
folytatódik: "... 1949 december - 1955 július pénztáros és pénzügyi
előadó a Cementipari Vállalatnál /Miskolc/, 1955 augusztus - nyugdíjja-
zásig, 1969-ig pénzügyi előadó a Húsipari Vállalatnál /Miskolc/..."¹⁵³

A fentiekből következtethető, hogy hadifogságból történt hazatér-
ését követően Greuter István tüzérszázadost a miskolci hadkerület i-
gazolóbizottsága igazolta:

- mert nem harcoló alakulatnál teljesített hadtáptiszti szolgálata-
tot,
- mert panasz, be- és feljelentés nem érkezett ellene hadosztály
leventeparancsnokságon betöltött szolgálatával kapcsolatban sem,
- mert háborús bűnt /bűnöket/, népellenes vétséget /vétségeket/
sem követett el,
- mert beosztottainak, a 103. tüzérszeroszlop személyi állománya
iránt mint alosztályparancsnok humánusan viselkedett, nem tanúsított
durva, sértő, agresszív magatartást,
- mert 1943 és 1945. április 13-a közötti szolgálati helyein:
Kiev, Sztaniszlau, Debrecen, Csorna és Prága lakosságával szemben
humánus magatartást tanúsított,
- mert fogságbaesése előtt semmiféle politikai pártnak, szélső-
jobboldali szervezetnek tagja nem volt.

Leírta azt is, hogy 1947-ben kérte felvételét a Magyar Kommunista
Pártba, de 1949-ben "osztályidegen" volta miatt kizárták onnan. 1949-
től tagja ^{volt} az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Szakszervezetnek. 1959-
ben tagja lett a Magyar Honvédelmi Sportszövetségnek, amelynek tagsá-
gát idős koráig megtartotta.

1957-ben a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kiegészítő Katonai Parancs-
nokság Felülvizsgáló Bizottsága őt is -mint tartalékos századost- meg

vizsgálta és a következő megállapításokat tette: " ... 1941-től 1943-igjárásai és városi leventeparancsnok volt. Apjának /szüleinek/ 10 hold szőlője volt, két bérházát államosították ...".¹⁵⁴ A megyei kiegészítő parancsnokság véleményt kért a Cementipari Vállalat személyzeti osztályától, amely a következőket tartalmazta: "... Munkatársai-val szemben barátságos, a vállalat dolgozói között közszeretetnek örvend. A párthoz és a népidemokráciához való hűségét jó munkáján keresztül, valamint társadalmi munkában való részvételével bizonyítja be ... az ellenforradalom idején kifogástalan magatartást tanúsított, ami abban is megmutatkozott, hogy a jogtalan kifizetéseket igyekezett megakadályozni ...".¹⁵⁵

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Honvéd Kiegészítő Parancsnokság határozata szerint dr. Greuter István tartalékos tiszti /százados/ rangfokozatát megtartotta és letette /aláírta/ a Katonai Esküt, amelynek megtörténtét nevét olvashatatlanul aláíró hadnagy igazolta: 1957. szeptember 1-i kelettel.

1969-ban bekövetkezett nyugdíjazását követően is Miskolcon lakott családjával, feleségével együtt a Mikes Kelemen u. 28.sz alatti lakásában. 1991-ben innen folyamodott a honvédelmi minisztérium illetékes szervéhez azzal a kéréssel, hogy a hadifogságban eltöltött idejéért kárpótolják és számítsák be nyugdíjának összegébe. Beadványa a 259/710/p-2/GB. számot viseli. Teljesült-e kérése? Szolgálati anyakönyvnek tartalma alapján választ fogalmazni nem lehet. Ekkor már 82 életévében járt. Feltételezhető, hogy a pozitív választ már nem tudta kivárni. *1998-ban halt el - 89 éves korában, feltételezem Miskolcon!*

+

Dr. Greuter István m. kir. százados, hadtáptiszt szolgálati anyakönyve még sok értékes adatot szolgáltat családjá tekintetében. Ezeket -tekintettel a leszármazottakra- rögzíteni szükséges. Bíró Baratta Mária szülei a visszacsatolt Felvidéken éltek, amikor leányuk esküvője megtörtént. A szülők az Ipoly-folyó jobb partjához közel: Poltáron laktak s leányuk mőringjaként négy hold földet ajándékoztak a fiatal párnak. /Poltár a mai Szlovák Köztársaságban van, Rimaszombattól=Rimavská Sobotától kissé északnyugatra./ A szülők nem nagy kiterjedésű családi birtokon gazdálkodtak. /Hiszen leányuknak -férjhezmenetele alkalmával- csak 4 hold földet tudtak adni nászajánlékként./

Dr. Greuter István édesapja orvos volt. Bár az 1895. évi honvédségi és csendőrségi névkönyvben lehet nevével találkozni, mint a 10. /miskolci/ gyalogezred segédorvosával, az ezred tartalékába besorolva. Ugyanebben a minőségbe besorolva tartalmazza nevét al 1897. évi névkönyv is.¹⁵⁶ Tehát nem volt hivatásos honvédorvos. Nem vett részt az első világháborúban sem. 1914-ben már 53 éves volt /1861-ben született

144

Diósgyőrben./ Dr. Greuter Antalnak -István édesapjának- 10 hold földje volt. Valószínűsíthető, hogy Antal nevű gyermeke ezért választhatta az agrármérnöki diploma megszerzését, és elképzelhető, hogy édesapja birtokán is gazdálkodott.

A Greuter István - Bíró Baratta Mária házaspárnak három gyermeke született:

István - 1940-ben Miskolcon,
Zoltán } ikrek - 1943-ban Miskolcon.
Antal }

Avértanú tábournok eme úkunokái sorsának alakulásáról nincsenek megbízható adatok!

+

Dr. Greuter Antal orvos testvéröccse volt Greuter József, akinek feleségétől: Klobusiczky-Blaskovich Margittól két gyermeke született.

- M. Margit /Fleishhær Zoltánné/,
- G. Emma, akinek a férje dr. Szentkatolnay /Stoklassz/Győző m. kir. honvéd-főtörzsorvos volt.

Dr. Szentkatolnay /Stoklassz/ Győző 156

1890. október 1-én született Bártfán /ma: Bardejov a Szlovák Köztársaságban/, Sáros vármegyében. Édesapja: József, akinek foglalkozását fiaának katonai anyakönyve nem tartalmazza. Édesanyja: Kovács Mária. Az ő foglalkozását sem ismerjük. /Itt jegyzendő meg, hogy szülei lehettek szlovák nemzetiségűek is, mert a Kovács családnév azonos mind szlovák, mind magyar nyelven. Elképzelhető azonban, hogy szülei vegyes nemzetiségűek voltak! /Elemi iskolai tanulmányait Bártfán, a gimnáziumiakat feltehetően Eperjesen /ma. Presov a Szlovák Köztársaságban/ végezte. Orvosi diplomáját a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem orvostudományi Karán szerezte. A magyar királyi honvédség hivatásos állományába 1911-ben került, mégpedig az un. "avatási évfolyamba". A cs. és kir. 67. kiegészítő-parancsnokságának vavató bizottsága vette hivatásos állományba. orvostan-hallgatóként, rendes szolgálati kötelezettséggel. Életrajzában erről a következőket írta: "... 1912. április 1-én egyéves önkéntes orvostan-hallgatóként rendes szolgálati kötelezettséggel esküt tettem /az eskü előttem felolvastatott/, halottam." 157

Ugyanezen év május 1-i hatállyal a 11. honvéd-gyalogezred III. zászlóaljához vezényelték Ungvárra. /Az ezred parancsnoksága Munkácsdon állomásozott. Ebben az évben szolgálati adatlapját, anyakönyvét már a szokásos részletességgel vezette az ezred -katonai alakulatnyilvántartása./

145

Személyleírása: " ... haja fekete, szeme barna, arcszabása ovális, testmagassága 172 cm., szemöldöke fekete, orra - szája rendes, álla kerek, különös ismertetőjele - /nincs/, esetleges fogyatékosága: bal szeme hályogos, jobb szeme nagyfokú myopia. Milyen nyelven beszél: magyar, német, tót, ruszin. Milyen nyelven olvas, ír: magyar, német...

Katonai szolgálatának helye, beosztása rovatban a következők olvashatók:

"... 1912. április 1-től a m. kir. 11. honvéd gyalogezred III. zászlóaljban szolgált mint egyéves önkéntes orvostanhallgató. A gyalogezred parancsnoksága, I. és II. zászlóalja Munkácson, a III. zászlóalja Ungváron állomásozott.

1914 augusztus elején a III. zászlóalj az orosz /keleti/ frontra vonult, ahol sebesültvivő-járőrparancsnoki beosztásban a zászlóalj orvosaként szolgált ... /valószínűsíthetően hadapród tiszthelyettesi rangfokozatban/,

A rendelkezésre álló levéltári okmányok erre a rövid frontszolgálati időre teszik legjelentősebb kitüntetésének: a Ferenc József Rend Lovagkeresztje - hadiszalagon a kardokkal elnyerését. Az első világháborúban a rendjelek odaítélésében igen ritka jelenség /gyakorlat/ volt, hogy tisztjelöltet /kadét tiszthelyettest/ tüntettek volna ki ilyen magas fokozatokkal. Stoklassz Győző kadétnak, sebesültvivő-járőrparancsnoknak igen bátor, magasabbparancsnokságokhoz eljutó hőstettet kellett végrehajtania ahhoz, hogy érdemes legyen rendjel elnyerésére! /Az osztrák-magyar hadsereg alakulatai ezekben a hónapokban kénytelen volt^{ak}-a súlyosabb veszteségek elkerülése miatt is- visszavonulni az Osztrólenka-Mielce-Dukla-hágó-Lupkovi-szoros-az Uzsoki és a Vereckei-hágó vonalára, ahol /a Keleti-Kárpátokban/ csapataink ugyancsak súlyos ember- és anyagi veszteségeket szenvedtek! /

1914. december 1-től 1915. április 30-ig Stoklassz Győző a fővárosi Zita királynő helyőrségi /honvéd/kórház sebészeti osztályán teljesített szolgálatot - segédorvos-helyettesként. Ez jelentett számára ... honvédorvosi alkalmazó iskolát ...". Magyarán: itt szerezte meg a frontsebészet alapvető eljárásainak gyakorlatát. Feltehető, hogy 1915-ben -figyelembe véve eredményes kórházi gyakorlatát- léptették elő orvos-hadnagygyá. Szolgálati leírása /anyakönyve/ csak századossá történt előléptetésétől részletezi katonai előmenetelét! /Ez szokatlan a katonai nyilvántartás gyakorlatában! /

1915. május 1-től 1916. március 1-ig a szabadkai 4. hadrendi számú huszárezred I. osztályának /"ezredesi osztályának"/ orvosa volt az orosz, ~~fronton~~ majd az olasz fronton, itt szolgált egészen 1918. május 1-ig. Nagy a valószínűsége, hogy az olasz fronton léptették elő főhad-

nagygyá és nevezték ki főorvossá.

Szokatlanul hosszú, mintegy két és fél éves orosz, olasz frontszolgálatát követően vezényelték Veszprámbe, a nagyarányú emberveszteség miatt egy új, a 31. hadrendi számot viselő honvéd-gyalogezred egészségügyi szolgálatának megszervezésére. Itt nevezték ki ezred-főorvosnak.

Frontszolgálatáért tüntették ki a Katonai Erdemérem bronz fokozatával hadiszalagon a kardokkal, a Vöröskereszt II. osztályú hadiékítményes fokozatával, a Háborús Emlékérem sisakos és hadiékítményes fokozatával, az Osztrák Háborús Emlékéremmel, a Bolgár Háborús Emlékéremmel, valamint egy Béke Erdeméremmel. A levéltári források nem pontosítják, hogy ez utóbbi érdemérem adományozója mely nemzet mely katonai, netán polgári szervezete volt. Mindenesetre ritka és szokatlan esemény volt, hogy katonának "béke érdeméremet" adományozzanak. Stoklassz Győző főhadnagy ezred-vezetőorvos -minden bizonnyal- életmentő frontsebészti tevékenységének elismeréseként érdemelte ki ezt a kitüntetést.

1918. május 2-től 1919. június 1-ig a hadügyminisztériumban teljesített szolgálatot a gróf Károlyi Mihály alakította kormány hadügyminisztériumában, és 1919 áprilisától a Magyarországi Tanácsköztársaság Hadügyi Népbiztosságán honvéd-főorvosként.

Nagy a valószínűsége annak, hogy 1918 elején vehette feleségül Greuter Emma Amáliát, akitől -a két családkutató ny. tábornok szerint- 1919. október 15-én megszülte Viktor /Győző/ nevű fiúgyermekét - Miskolcon, majd 1924. augusztus 31-én István nevű fiát. A szolgálati anyakönyv szerint Viktor /Győző/ 1918. október 15-én született. Mivel ez a hivatalos időpont, ezt helyes elfogadni? Majd kiderül!

1919. június 2-től augusztus 31-ig a II. Vörös Hadtest kórházának parancsnoka volt. Miért szolgált a Magyarországi Tanácsköztársaságot, miért lett vöröskatona, hadtest-kórházparancsnok?! Feltehetően azonos/hasonló okok miatt, mind Leide Richárd. Minden bizonnyal felismerte, hogy a Vörös Hadsereg akkor az egyedüli nemzeti erő volt, amely Magyarország integritásáért harcba szállt, hogy harcolni kell neki is az "utódállamok" intervenciója ellen. Pedig Stoklassz Győző félig szlovák, félig magyar volt, de lehet, hogy egészen szlovák!

1919. szeptember 1-től 1936. október 31-ig ezredorvosként szolgált a 13. honvéd-ezredben, illetőleg a 10. ezredben, valamint a 7. tábori-tüzérosztály és a 7. vámőrkerület vezető orvosa volt. 1919. szeptember 1-ével léptették elő századossá.

Ez alatt az idő alatt -1926 és 1930 között- végezte el a Ludovika Akadémia négy évfolyamát "kiváló eredménnyel" és minősítéssel. Intellektuális képességei lehetővé tették, hogy 1927. november 1-e és 1928. január 31-e között abszolválja a törzstiszti tanfolyamot is, mégpedig

"igen jó" eredménnyel és 12. rangszámmal. Mindennek következtében 1930. november 1-i hatállyal előléptették őrnaggyá.

1934-ben -belügyminiszteri határozattal- felvette a Szentkatolnay családnevet. (Szentkatolka, Szentkatolka - Dorva, Cătălina, Erdély, Hírvörzsek, Roubaix Kéthelyesap.)

1936. május 1-én lett alezredes. Még ugyanezen év november 1-e és 1943. február 1-e között a miskolci helyőrség kórházának parancsnoki tisztét látta el. Kiemelkedő szolgálatát 1941. november 1-i hatállyal ezredesi előléptetéssel ismerték el. Korábbi (német, szlovák, ruszin/nyelvismerete mellé elsajátította a lengyel és az angol nyelveket is.

1943. február 2-a és 1945. január 15-e között a 7. honvédkerület /Miskolc/ vezető főorvosa. Ezzel befejeződött honvéd-főtörzsorvosi szolgálata, mivel parancsot kapott arra, hogy a honvédkerület törzsével települjön át Ausztriába, illetőleg Németországba. 1945. május 3-án esett az Amerikai Egyesült Államok hadseregének fogságába, amely 1946. január 12-ig tartott. Tekintettel arra, hogy jól beszélte az angol nyelvet /és más idegen nyelveket is/, a Laufenben /német városka Ausztria és a Német Szövetségi Köztársaság délkeleti határszakaszának közelében, Salzburgtól kissé északnyugatra/ állomásozó szövetséges csapatok parancsnokságának utasítására elindították hazafelé egy 1200 lovat számláló kocsikaraván és magyar hadifoglyok élén, amely az Alpokon át, az örömtől gyorsmenetre ösztökélve 1946. január 17-én átlépte hazánk határát Szentgotthárdnál. Átesve a vizsgálaton, 1946. január 30-án az orvosvezredes megérkezett Miskolcra, családjához. Jelentkezett a 7. honvédkerület parancsnokságán, amely -további rendelkezésig- létszámfeletti állományba vette.

A második világháború befejeztével a m. kir. honvédség tábornokainak, tisztjeinek meg kellett jelenniük a honvédkerületi parancsnokságok igazolóbizottságai előtt, amelyek azt firtatták, hogy a megjelentek követtek-e el háborús-, illetőleg népellenes bűnöket. Dr. Szentkatolnay Győző orvosvezredest a Debrecenben települt 4. Honvédkerületi Parancsnokság Igazolóbizottsága igazolta. Erről a 723/ig.biz. - 1946.sz. igazolást adta ki. Ennek alapján a honvédelmi minisztérium a 947.569/ill. - 1947. sz. rendeletével feleségét /Greuter Emma Amáliát/ 1947. november 1-től "az özvegyi ellátásba" vonta be.

A rendelkezésre álló levéltári okmányok nem adnak arra választ, hogy a debreceni 4.sz. honvédkerületi parancsnokság igazolóbizottsága ugyanezen év november 1-én kelt 1100/8. ig.biz. sz. névjegyzék szerint "dr. Szentkatolnay Győző ny. áll. ezds. rendfokozatának közigazgatási úton való megfosztása rendeltetett el ...", amelynek következtében a HM 1948 október hó végével az özvegyi ellátást függőben ..." tartotta. 1947. március 12-én az orvosvezredest elbocsájtották a hivatásos álló-

mányból, aki azonban fellebbezést nyújtott be a debreceni népbírósághoz, amely az 1948. október 30-án kelt Nbf. 919/1948 - 4. sz. határozatával meghagyta rendfokozatában. Ennek következtében az orvosezredesnek és feleségének anyagi körülményei a megállapodottság útjára léphettek.

Dr. Szentkatolnay Győző orvosezredes népbíróságnak benyújtott fellebbezéséből tudható meg, hogy István nevű másodszülött fia /Miskolc, 1924. augusztus 31./ ugyancsak az orvosi pályát választotta. A fővárosi orvostudományi egyetem hallgatója volt 1947/1948 -ban. Elsőszülött fia: Viktor /Győző/, aki ugyancsak Miskolcon született 1919-ben /tehát ez a helyes születési évszám/, szigorlata után honvédorvosként szolgált. Az 1946. évi Honvédségi Közlöny 4. száma szerint "... Dr. Szentkatolnay Győző ht. o. főhadnagyot /Miskolc, 1919. - Greutter Amália/ saját kérésére 1946. június hó 1-vel szolgálaton kívüli viszonyba helyezem. Dt. Tombor s.k."

10. Géza /Gröber József - Knezić Olga Erzsébet tizedik gyermeke/. Elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait Miskolcon végezte. A fővárosi műszaki egyetemen szerzett gépészmérnöki diplomát. Győrben helyezkedett el, ahol műszaki tanácsosként dolgozott, majd lett a villamos művek igazgatója. Itt is nősült meg, feleségül vette csengeri Hátzky Izabellát, cs. Hátzky Dénes pénzügy-igazgatósági hivatalnok és ribáczki Ribáczky Anna leányát. A házaspárnak két gyermeke született:

- Klára /Győr, 1912. március 23./ Győrben ment férjhez 1936. október 31-én dr. Rátz Tiborhoz a Magyar Nemzeti Bank tisztviselőjéhez. Valószínűsíthető, hogy férjével együtt az Egyesült Államokba vándorolt ki, amelynek időpontja nem ismeretes. Ott is hunytak el.

- András /Győr, 1914. március 23./ Elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait is Győrben végezte, majd a budapesti műszaki egyetem gépészmérnöki karán folytatta tanulmányait. Sorsának további alakulásáról nincsenek adatok. Győrben hunyt el.

11. Kálmán is Miskolcon végezte elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait. Érettségije után a hamburgi kereskedelmi egyetemen folytatta tanulmányait és azt is fejezte be. Szakmai gyakorlatra Londonba ment, ahol feleségül vette Kron Lujzát, aki Hamburgban született 1866-ban, és 12 évvel volt idősebb férjénél. A házaspár -sokkal az esküvő után- Miskolcra költözött, ahol a férj a Borsod-Miskolci Hitelbank tisztviselője lett. A házaspárnak három gyermeke született:

- Kálmán /Hamburg, 1903. január 4./ Iskoláinak befejeztével Miskolc város hivatalnokja lett. Sorsának alakulásá-hiteles adatok nincsenek. Miskolcon hunyt el.

- Lujza /Születési éve, helye ma még ismeretlen./ 1937-ben vette feleségül Gárdos János gyógyszerész.
- Elemér /Miskolc, 1910. április 6./ Miskolcon hunyt el.

Kálmán /Gróber József és Knezić Olga Erzsébet 11. gyermeke/ 1925. július 20-án elvált Kron Lujzától és még ugyanezen év október 17-én feleségül vette Tóth Bartók Kornéliát, aki Miskolcon született 1893. december 3-án, s aki Tóth Bartók János törvényszéki irodatiszt és Lopharzberger Anna leánya volt. Kálmán második házasságából gyermek nem született. /Kron Lujza 1938-ban hunyt el Miskolcon./

12. Olga /II./ viszonylag későn, 25 éves korában ment férjhez Hönig Vilmos tüzérhadnagyhoz /1906. szeptember 10-én/ Miskolcon, aki a Fejér vármegyei Nádasdladányban született 1879. január 13-án Hönig Lajos jószágigazgató és Schusztér Lujza gyermekeként. A házaspárnak négy gyermeke született:

- Henkey-Hönig József, aki iskoláit Miskolcon végezte. Az érettségit követően a Ludovika Akadémiára jelentkezett, ahol 1929-ben hadnaggyá avatták. 1932-ben megnősült. Feleségül vette Külkey Lenkét, aki 1914. március 15-én született az Abaúj vármegyei Szalán, s aki Külkey Gyula föld-birtokos és Sziklay Zsuzsánna gyermeke volt. Nagy a valószínűsége annak hogy a fiatalok már gyermek- és serdülő- és fiatal-felnőtt korukban is már ismerték egymást. Levéltári források nem tájékoztatnak arról, hogy mikor lett főhadnagy, illetőleg százados. A m. kir. honvédség utóljára /1944-ben/ kiadott névkönyve tájékoztat arról, hogy 1944. január 1-én léptették elő őrnaggyá, s hogy szakképzettsége tüzér volt.¹⁵⁸ Szolgálatát elismerő kitüntetései: Kormányzói Különös Dícsérő Magyar Koronás Nagy Aranyérem, ugyanez széles piros sávon, amit fehér-piros csík szegélyez, I. osztályú Tűzkereszt, Felvidéki, Erdélyért és Délvidék Emlékérem. 1933-ban édesapja az ő névátváltását is kérte s lett: családneve Henkey-Hönig. A levéltári források nem szólnak arról, hogy ^{haditagsápra} szenvedett-e, s hogy családjával mikor hagyta el az országot és miért?! Mostohahúga szerint Svédországban telepedtek meg, ahol -feleségével együtt- elhunytak, leszármazottaik Upsalában élnek.

- Henkey-Hönig Károly a papi pályát választotta. Miután Miskolcon befejezte elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait, a római Collegium Germanicum-Hungaricumba jelentkezett, ahol 1929-ben a filozófia, 1937-ben pedig a teológia doktorává avatták. 1932-ben szentelték pappá Rómában,

Ezt követően hazatért és az egri főegyházmegye papjaként szolgált. A felszabadulás után -nem tudni melyik évben- az Amerikai Egyesült Államokba távozott, majd Kanadában állapodott meg: Hamiltonban, ahol a Magyarországi Szent Erzsébet templom lelkésze lett, egyben az ottani magyar hívek és leszármazottaik pásztora. Tevékenységének elismeréseként monseigneur /monszenyör, főpap, pápai prelátnak/ elismerésben részesítette a Vatikán. Pappá szentelésének 60. évfordulóján tartotta "Gyémánt miséjét". 90. születésnapja alkalmából "kétnyelvű ^{vasár} misét" celebráltak tiszteletére egykori paptársai. Magyar nyelven dr. Seregély István egri érsek, angol nyelven Miklósházy Attila a Magyarországi Szent Erzsébet templomban. A két főpap a XX. század 30-as éveiben Henkey-Hönig Károly ministránsa volt. 1999. július 30-án érkezett meg halála hírére hozó távirat Budapestre, a Kékgolyó utca 1/b. alá, Poddany Alfonz né Henkey-Hönig Margit ^{Katalin} asszony legnagyobb bánatára, elsiratva mostoha bátyját, aki őt édestestvérként szerette.

12. kép

Henkey-Hönig Károly főpap gyémánt miséjére készült meghívó elő- és hátlapja

- Hönig Pál Miskolcon született 1913. január 18-án, alig élt egy évet, 1914-ben hantolták el szülővárosában.
- Henkey-Hönig Dezső Vilmos Imre. Elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait Miskolcon végezte. Az érettségit követően szülővárosának jogi fakultására iratkozott be, de Debrecenben avatták jogi doktorrá. Gróber Aladár nagybátyja, Gyöngyös közjegyzője hívta meg Gyöngyösre, ahol haláláig közjegyzős-ködött. 1954-ben még élt. Halálának körülményeiről és idejéről a rokon-leszármazottak nem tudtak felvilágosítást adni.

13. G. Dezső is Miskolcon kezdte és fejezte be alsó- és középfokú tanulmányait. Az érettségit követően jelentkezett és felvételt nyert a Ludovika Akadémiára, ahonnan -betegsége miatt- hamarosan kilépett. Beiratkozott a keszthelyi gazdasági akadémiára, ahol diplomát szerzett. Ezt követően már édesapja: Gróber József császtai birtokán gazdálkodott. /Ez a 900 holdnyi birtoktest már szüleinek a tulajdona volt. Lám-lám a 6000 holdnyi káptalani bérlemény ésszerű gazdálkodással másfél-két évtized alatt 900-at "fiadzott"!/ Dezső nem alapított családot. Elhunytának ideje és helye ma még ismeretlen.

14. G. Margit Miskolcon ment férjhez Szinyei Béla a MÁV üzletvezetőjéhez, aki Sárospatakon született 1878-ban, s aki Szinyei Gerzson aka-

démiai tanár U és Kókai Kun Viktóri gyermeke volt. A házaspárnak egy gyermeke született:

- Szinyey Béla /Miskolc, 1911. március 11-én, ^{született} Jogi diplomájának megszerzése után, feltehetően nevelőapja: Hönig Vilmos hatására, aki a Miskolcon állomásozó 7. honvéd vegyesdandár tüzérparancsnoka volt ezredesi rendfokozatban, jelentkezett tiszti tanfolyamra. A tanfolyam befejeztével előléptették hadnagygyá. Arról nem szólnak a honvédségi névkönyvek és a honvédségi Közlönyök sem tartalmazzák, hogy a tartalékos tüzérhadnagy részt vett-e a második világháborúban, illetőleg behíták-e hátországi szolgálatra?!

Margit asszony /Gröber József és Knezić Olga Erzsébet 14 /tizennegyedik/ gyermeke, miután férje: Szinyey Béla akadémiai tanár 1917-ben elhunyt, 32 évesen megözvegyült. Egyedül nevelte Béla fiát, aki ekkor korai serdülőként gimnáziumi tanulmányainak az elején járt. A fiatal özvegy négy év múlva férjhez ment az ugyancsak 1917-ben elhunyt Gröber Olga /II./ férjéhez: Hönig Vilmos őrnagyhoz, a Miskolcon állomásozó 7. vegyesdandár tisztjéhez. Ebből a házasságból egy gyermek született:

- Margit Katalin /Miskolc, 1924. március 8-án/, aki elemi és gimnáziumi tanulmányainak végeztével felvételt nyert a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karának történelem-földrajz szakára és szerzett középiskolai tanári diplomát. A szerző tőle kapta azokat a megőrzött okmányokat, okmánymásodlatokat és tárgyakat, nemkülönben szájhagyományokat, amelyek tanulmányozásával, elemzésével teljesebbé válhatott s vált Knezić Károly vértanú honvéd tábornok és leszármazottainak valós, igaz és szép históriája, amely mindmáig a legteljesebb a 13 aradi mártírról megjelent életméltatások között! Ne tűnjön ismétlésnek, de ez Poddany Alfonfonzné Henkey-Hönig Margit Katalin asszony sokrétű, önzetlen közreműködése hiányában aligha válhatott volna valóra! ^{a)} Hálásan köszöni a szerző!

+

Henkey-Hönig Vilmos

Knezić Károly vértanú tábornok unokavője, akinek nem volt kutatói felkészültsége, de amit tett -rokonával és tábornoktársával, Köllner Kornéllal- az egykori és maig ható nemzeti hős értékeiért, annak tudományos és leginkább ^{fényes} erkölcsi ~~érték~~ ékköve hagyományápolásunk

1. e. nemesebbjének!

1879. január 5-én /helyesen: 1879. január 13-án^{születen} /Lásd leányának: Hönig Margit Katalin származási táblázatát! / Nádasdladányban /helyesen: Nádasdladányban/. Édesapja: Hönig Antal János /Nagylévárd, 1852. július 25. + Miskolc, 1933. február 17./ jószágigazgató. Édesanyja: Schusztter Mária Alajzia /Beszterce, 1859. február 15. + Miskolc, 1943. december 25./, Katonai szolgálati anyakönyve nem szól arról, hogy Hönig Vilmos hol és mikor végezte elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait. Azt sem, hogy mikor kezdte meg a hivatásos katonai pályára való felkészülését. Szolgálati anyakönyve azt tartalmazza, hogy 1898. augusztus 18-án avatták hadapród-tiszthelyettessé Kassán /Kaschau-ban/ a 6. Reit./ers/ Art./illerie/ Divis./ion/ = fogatolt tüzér-hadosztály hadapród iskoláján 37. rangszámmal és beosztották a 6. Corps /hadtest/ 6. Regimentjébe /ezredébe/, amely Kassán állomásozott.¹⁵⁹ Ekkor már betöltötte 19. életévét, amely arra enged következtetni, hogy egy évvel később kezdhetette hadapród-iskolai tanulmányait, rangsor-száma pedig azt tükrözi, hogy az elméleti tanulmányok iránt nemigen érzett különösebb vonzalmat!

Feltehetően lövegparancsnoki beosztást töltött be az átlagosnál jóval jobb eredménnyel. Erről tanúskodik az a tény, hogy -valamivel több mint egy év elteltével: 1899. november 1-i hatállyal- előléptették hadnagygyá, igaz az is, hogy 72. rangszámmal. Mikre következtethetők e tényből, amely meglepő lehetett a 20. életévét betöltött hadapród-örrmester számára is?! Lövegparancsnoki gyakorlata igen megbízható és határozott lehetett. Ez a gyakorlati érzék és kultúra meggyőzte arról, hogy elméleti ismereteit gyarapítania kell, ha rangban előbbre akar jutni. Szolgálati helye továbbra is a 6. fogatolt tüzér-hadtest 6. tüzérezrede volt.

Szolgálati anyakönyve nem árulta el, hogy saját kérésére ^{helyezték-e} 1901-ben Miskolcra? Még ugyanebben az évben egy demonstratívabb hadgyakorlaton vett részt Borsod és Gümör vármegyékben. 1902. és 1904. között a Ferenc Ferdinánd főhercegről¹⁶⁰ elnevezett 6. tüzér-hadtest /Artetelleirecorps/ 6. tüzérdandár /Artelleirebrigade/ kötelékében a fiatal hadnagy részletesen megismerkedhetett Miskolc, Kassa, Ungvár, Stanislau, Uzsook, Beszkiédek, valamint Komárom, Szabolcs és Zemplén vármegyék tüzérharcászati terepviszonyainak jellegzetességeivel, szerzett igen értékes tapasztalatokat, amely tapasztalatok meghozták főhadnagyi kinevezését 1907. május 1-i hatállyal, és -ami ennél is lényegesebb- 10. rangszámmal és a Jubileumi Emlékérem elnyerésével. /Jubileumi Emlékkereszt katonák számára// Elnyert rangjának "kihordási ideje is" csökkent hat hónappal. A felavataáskori hátránya -felkészültségének fejlesztése révén- nyolc év múltán jelentős előnyé-

re változott.

1906. szeptember 10-én feleségül vette Gröber József és Knezic Olga Erzsébet tizenkettedik gyermekét: Olgát, a vértanú tábornok leányunokáját, aki férjének négy /fiú/gyermeket szült, s akivel 1917-ig élt boldog házasságban. /Elhunyt Budapesten, 1917. november 7-én./

1907-tel Hönig Vilmos tüzér-főhadnagy szolgálati anyakönyve megszakad. A további lapok hiányoznak belőle. Mikor tűntek el az iratesemókból? Nem lehet tudni. Valószínűsíthetően a második világháború utolsó két évének valamelyikében semmisülhetett meg, amikor a kormányzóhű tisztek anyagait kiemelték, illetőleg, amikor a személyi anyagokat evakuálták a határokon túlra.

Ilyen esetekben a kutatások áttevődtek a névkönyvek vizsgálatára, elemzésére. Az első világháború éveiben kissé rendszertelenül jelentek meg a névkönyvek. Ezek egyikéből derül ki, hogy Hönig Vilmos főhadnagyt 1913. május 1-i hatállyal léptették elő századossá az 1. lovas-tüzérhadosztály 6. regimentjében /ezredében/, és a magasabbegységet áthelyezték a fővárosba.¹⁶¹ A százados megkapta a Katonai Érdemkereszt III. osztályát hadiszalagon a kardokkal kitüntetéssel addigi frontszolgálatáért.

Hönig Vilmos első felesége Gröber Olga /II./ 1917-ben elhunyt, férjére hagyva három fiúgyermekét: Józsefet, Károlyt és Dezsőt. /A negyedik: Pál 1914-ben elhunyt./ Hönig Vilmos feleségül vette 1921. október 15-én Gröber Margitot, Olga /II./ húgát, aki korábban /1917-ig/SSzinyey Béla felesége volt. Hönig Vilmos ekkor már tüzérőrnagyi rendfőközettel rendelkezett. Annak levéltári forrása nincs, hogy mikor léptették elő. A világháborús vereség után alakulatát a 6. fogatolt tüzérhadtestet feloszlatták és Miskolcon megszervezték a 7. honvéd vegyesdandárt, amelynek tüzérparancsnoka Hönig Vilmos lett. Feltehetően itt nevezték ki alezredessé, valamikor a 20-as évek közepén. Ezt valószínűsíti az 1928. évi névkönyv, amely szerint kinevezték ezredessé.¹⁶² Itt olvashatók kitüntetései:

- Vaskoronarend 3. osztálya /lovagja/ hadiékítménnyel,
- Lipót Rend lovagkeresztje hadiékítménnyel,
- Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadiszalagon a kardokkal
- Koronás Érdemkereszt,
- Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadiszalagon a kardokkal,
- Ezüst Katonai Érdemérem /kétszer/,
- Bronz Katonai Érdemérem,
- Vöröskereszt Érdemcsillag 2. osztályú díszjelvénye hadiszalagon a kardokkal,
- I. osztályú Katonai III. Szolgálati Jel,
- Károly Csapatkereszt,
- Katonai Jubileumi Kereszt,

- 1912-1913. évi Emlékkereszt.

A kitüntetések felsorolásából kitűnik, hogy Hőnig Vilmos kiemelkedő részességgel vett részt tüzértisztként az első világháborúban! Sem az 1939., sem az 1944. évi névkönyvben, sem az évenként kiadott kö^zönyökben sem lehet annak nyomát találni, hogy mikor nevezték ki tábornokká /vezérőrnaggyá/ Hőnig Vilmos ezredest. Egyetlen hivatalos okmány maradt a családra, amely bizonyítja tábornoki rangját. Ez az okmány 1940. december 9-én keletkezett, és nem más, mint tiszteletdíj, átvonuló szállásdíj és vonatki költség kiutalását elrendelő bizonylat. Az okmány szerint Henkey-Hőnig Vilmos nyá. tábornok 1940. szeptember 5-től december 9-ig a m. kir. Beszterce-Naszód vármegyei katonai parancsnokságnál vármegyei katonai közigazgatási parancsnok minőségben tényleges szolgálatot teljesített.

Csak a 2000. év elején derült ki, hogy Hőnig Vilmos tábornok nyugállományba történt helyezése előtt kérte névmagyarosítását a belügyminisztertől. Leánya: Katalin asszony emlékezete szerint erre a lépésre édesapját Gömbös Gyula -volt tisztára, a későbbi miniszterelnök^k inspirálta.

Miskolc thj. /törvényhatóságijogú város polgármesteri hivatala 1933. június 17-i keltezésű, 12 240/ki. 1933. számú határozatban, melynek tárgya Hőnig Vilmos Lajos miskolci lakos névváltoztatása, értesítette nevezettet, hogy a m. kir. belügyminiszter 1933. július 8-án kelt 24 271/1933. számú elhatározásával engedélyezte, hogy Nádasdladány községben 1879. évben született r.kath. vallású Hőnig Vilmos Lajos miskolci lakos kérésére, valamint Dezső Vilmos Imre és Margit Katalin Lujza nevű kiskorú gyermekeinek családi nevét "Henkey-Hőnig" névre változtassa át.

A polgármesteri hivatal egyidejűleg értesítette a miskolci rendőrkapitányságot, hivatkozva a 63 410/1930. VI. BM. sz. rendeletre. A határozatot aláírta Rimóczy aljegyző /a polgármester megbízásából/, a kiadmányt hitelesítette Tiszay irodavezető.¹⁶³

A családnév magyarosításának különösségei

A családnév első tagjának származására a tábornok leánya, Katalin asszony ^{me} tudott magyarázatot adni. Az eddigi kutatások alapján állítható, hogy sem az egyenes ági, sem az oldalági leszármazottak között sincs ilyen családnevű ember.

A második keresztnév megjelenése hivatalos okmányon nagy meglepetés! Nem szerepel a hiányos a hadi-tiszthelyettes, a fiatal hadnagy és főhadnagy katonai anyakönyvében, szolgálati leírásában, de egyetlen névkönyvben sem, amit rendszertelenül adott ki -az első világháború éveiben^z a m. kir. honvédelmi minisztérium. Nem szerepel a kö^zönyökben sem,

de leánya: Katalin asszony származási táblázatában sem. Második utónevét -okmányok bizonyossága szerint- Antal édesapjától "örökölhette".

Valószínűsíthető, hogy családnevének első tagja a tábornok által formált, alakított német főnévből származhat.

A névmagyarosítási határozatból kideríthetően nagykorú gyermeke: József számára nem kérte a névmagyarosítást. Logikus, hiszen Józsefet 1929-ben avatták főhadnaggyá a Ludovika Akadémián, s ekkor már nős is volt. Különösség e problémában az, hogy az 1944. évi névkönyv 424. oldalán található bejegyzés szerint 1944. január 1-i hatállyal Henkey-Hönig József századost előléptették őrnaggyá. ^{16k} Tehát édesapja "után" ő is kérhette névmagyarosítását, amelyről azonban nem került elő belügyminisztériumi határozat és hűga: Katalin asszony sem tudott határozatról. Igaz, hogy féltestvérével alig-alig találkozott, édesapja viszont nem tett említést Hönig József honvédtiszt névmagyarosításáról.

A Knezic Olgától született harmadik fiú: Pál 1914-ben elhunyt.

A tábornok édesapa két kiskorú gyermeke számára is kérte a családnev magyarosítását, s ez meg is történt. Az első feleségtől, Olgától származó Dezső Vilmos Imre és a második feleség: Margit leánya: Margit Katalin Lujza is "Henkey-Hönig" lett.

Henkey-Hönig Katalin asszony származási táblázatában csak két utónev szerepel: a Margit és a Katalin, a Lujza nem. A Margit és a Lujza utóneveket csak iskolai évei alatt használta, használták a tanítói, tanárai és professzorai. A családban csak Katalinként ismerték.

Dezső a második utónevét édesapjától örökölte. Az Imre keresztnév igen ritka volt a leszármazottak családjában, Dezső számára is igen szokatlan volt. Talán észre sem vette volna, akár közeli rokonát sem, ha ezen a néven szólította volna!

A nyá. tábornok

Henkey-Hönig Vilmos Lajos tábornok 1933. március 1-vel került nyugállományba.

Miért jutott erre az elhatározásra?

Ha nem is tudta, de sejtette, hogy egy következő háború, világháború korántsem lesz "olyan erkölcsös", mint volt az első, amelyben az ellenfelek katonái inkább "virtusból", ^{születésből} mintsem gyűlölettől indítatva, ^{nam} professzionális módon gyilkolták egymást. Ugymond: még bizonyos értelemben "tisztelték az ellenfelet", amely -ha fogságba esett" bizonyos lehetett abban, hogy nem kínozzák, nem éheztetik, inkább eltúrik, mintsem gyötörnék". A fogoly tiszteket kölcsönösen és rangjuknak megfelelő bánásmódban részesítették, külön fogolytáborokba gyűjtötték, amelyekben az őrseg korántsem volt olyan szigorú, mint a legénységiéket. Ezeket -a számára- lovagis gesztusokat már nem remélte érvényesülni. Hivatás-

nak tekintette tiszti életpályáját azzal a meghatározó követelménnyel, hogy kötelessége katonáiról való gondoskodás. Ennek az erkölcsi követelménynek a hangsúlyával kapta meg a Vöröskereszt Erdőmcsillag II. osztályú díszjelvényét, amit hadosztálya tisztjei közül egyedül ő kapott meg. A hivatás gyakorlásának tekintette parancsnoki tevékenységét és nem "kenyérpályának", gátlás nélküli előmenetele ki nem használt fel-tételének". Minden rangfokozatba történt előléptetésének lelke legmélyén nagyon-nagyon örült, de óvakodott attól, hogy ez a mély öröm parancsnoki tevékenységének akarnokságát gyrapítsa. Olykor-olykor -talán- végiggondolta a rangokban való előhaladását, s keserűség nélkül állapította meg, hogy mindeniket -időben is- jól megszolgált. Világszemlélete lettlégyen konzervatív, magáénak vallotta a katonai-erkölcsi hagyományokat, azokkal élni is akart, határtalanul büszke volt Knezic Károlyra, családtag-elődjének fogadta őt el szívében és tudatában egyaránt s érzékeny volt az állampolgárral szemben támasztott erkölcsi normák iránt is. Bár katona volt, igen magas rangban, de ellenezte a jövőtlen, a kilátástalan, a bizonytalan kimenetelű háborút, amely megszégyeníti a katonát s a hazát is, amit 1918 és 1921 között kényszerült újra és újra élni!

Ha nehéz szívvel is, de a nyugállomány mellett döntött!

Rokona, bajtársa, tiszt- és tábornoktársa is hasonló döntésre jutott. Köllner Kornél világszemlélete, erkölcsi beállítódása, mentalitása erősen hasonló volt Hőnig Vilmoséhoz. Valószínűsíthetően a számtalan közös viták, beszélgetések sorozatának következtében határozták el, hogy nyugdíjasokként felkutetják Knezic Károly leszármazottainak történetét.¹⁶⁵

Hőnig Vilmos nyugdíjazását kérő folyamodványában Miskolcot jelölte meg állandó lakhelyéül. Ekkor 54 éves volt. További élettevékenységének programját leánya: Katalin asszony birtokában levő "Adatlap a katonai felső vezetés /1919-1945/ tanulmányozásához megnevezésű iratlapok tartalmából lehetett meismerni. Ez az irategyüttes 13 lapból áll. Az első hat lap tk^{p)}-en kérdőív, amit anyá. tábornok ceruzával töltött ki. Ehhez csatlakozik egy "Nyilatkozat." Ez egészül ki egy 2+5 lapnyi géppel írt anyaggal, amely pontosítja a ceruzával rögzített és javított lapokat. Ezekből tudható meg, hogy a -már kiérdemesült tábornok- milyen, fentebb nagyvonalakban kifejtett katonafilozófiájával adekvát-közfunkciókat vállalt s végzett. Pl. Miskolc thj. város törvényhatósági bizottság tagságát, a Miskolc város Atléta Körelnöki tisztségét, a Magyar Cserkész Szövetség II. területi tanácsának elnöki tisztét stl stb., stb.. Midezeket ellenszolgáltatások nélkül, hazánk közelmúlt történetében még meglevő fogalommal élve: társadalmi munkában!

A nyugállományú tábornok Erdélyben

A második bécsi döntés /1940. augusztus 30./ a trianoni békediktátummal hazánktól elszakította Erdélyt megosztotta. Az északi részt Magyarországnak juttatta vissza, a déli részt viszont Romániának hagyta. Ez a döntés mindkét országnak sok-sok csalódást okozott, rengeteg családot szakított szét és számtalan egzisztenciát tett tönkre. Székely és magyar, nemkülönben román családok zizezrei ekkor rudták meg és döbbsentek rá arra a keserű valóságra, hogy közeli családtagjaik, szeretett hozzátartozóik, számos szeretteik "odaát maradtak" és sejtelmük sem volt arról, hogy mikor láthatják ismét őket!

Gróf Bethlen Béla -Észak-Erdély későbbi kormánybiztosa- így örököltette meg e tragikus tény: "... történetesen éppen azon a napon -augusztus 30-án- volt Betlehemben a legnagyobb gyermekemnek, Évának az esküvője. A hivatalos esketési aktus és az egyházi szertartás után éppen ebédnél ültünk a családi otthonunkban. Közben bekapcsoltam a rádiót, hogy meghallgassuk a déli híreket. Akkor mondták be a bécsi döntés eredményét, és pontosan felsorolták, községről-községre az új országhatárokat. Ekkor tudtuk meg, hogy el vagyunk szakítva gyermekeinktől: mi bethleniek visszakerültünk Magyarországhoz, míg gyermekünk férjével együtt, rögtön ebéd után gépkocsival elment Mezőpágyosra Dél-Erdélybe, az új orszáhatártól egy puska lövésnyire, de már a túlsó oldalon!

De nemcsak a széjjelszakított családok, hanem a legilletékesebbek körében is nagy csalódást okozott ez a döntés. Teleki pál¹⁶⁶ maga mondta nekem mindjárt utána, hogy a katonai közigazgatás garnitúrájában össze volt már állítva és útra készen várt már Arad, Temes megyék csoportja is ...".¹⁶⁷

A katonai közigazgatás "garnitúrájában" ott volt Henkey-Hönig Vilmos Lajos nyugállományú tábornok is. E tény erősíti meg leánya: Katalin asszony birtokában levő s fentebb márhivatkozott okmány, amely szerint a ny. tábornok 1940. szeptember hó 5-től december hó 9-ig a m kir. Beszterce-Naszód vármegyei katonai parancsnokságnál vármegyei katonai közigazgatási parancsnoki minőségben tényleges katonai szolgálatot teljesített.¹⁶⁸

A katonai közigazgatási rendszert a második bécsi döntés megszületését követő napon léptette életbe a magyar kormány. Szigorú utasítást kaptak parancsnokai és beosztottai arra, hogy "... a nemzeti kisebbségekkel szemben a legnagyobb megértéssel és tapintattal ...".¹⁶⁹ járjanak el.

1940 november közepén találkozott Bethlen Béla Henkey-Hönig Vilmos Lajos katonai közigazgatási parancsnokkal.¹⁷⁰ Ekkor rendelték

Bethlen Béla grófot Kolozsvárra, ahol már várták őt Teleki Pál miniszterelnök, Keresztes-Fisbher Ferenc belügyminiszter, Pataki Pál államtitkár, Észak-Erdély magyar intézményeinek vezetői és a magyar belügyminisztérium megyei és városi főosztályainak vezetői. Az értekezlet egyetlen tárgya a megyei és a városi polgári közigazgatás megszervezése volt. /A katonai közigazgatási rendszer egyidejű megszüntetésével./

A kolozsvári értekezlet részvevői átmentek Désre, ahol Szolnok-Doboka vármegye polgári közigazgatásának ügyét vitatták meg. Désről Besztercére vitt a részvevők útja. Erről az értekezletről így tájékoztat gróf Bethlen Béla: "... az értekezleken a magyarság vezetőin kívül részt vett néhány román értelmiségi és a szászság reprezentánsai, valamint Henkey /Hőnig/ tábornok, a katonai közigazgatás ottani parancsnoka, aki erdélyi szász származású volt. Az értekezlet alatt Teleki úgy a szászok, mint a románok reprezentánsaival külön-külön négy szemközt is hosszasan tárgyalt. Egyik román vezetőnek nyíltan is feltette a kérdést, hogy a főispáni székben kit néznének szívesebben: Henkey /Hőnig/ tábornokot /ki a katonai közigazgatás ideje alatt a szászok körében már előkészítette a maga számára ezt a posztot/ vagy pedig engemet? A megkérdezett határozottan mellettem foglalt állást, dacára annak, hogy engem csak egészen felületesen ismert addig, inkább csak hírből ismerte tevékenységemet. Később aztán, miután közelebbről jobban megismertük egymást, és miután igen kellemes kapcsolat alakult ki közöttünk, ő maga mondta el nekem ezt a kis epizódot ...".¹⁷¹

Az idézethez néhány pontosítás hozzákívánkozik!

Henkey-Hőnig Vilmos Lajos édesanyja /Schusztter Mária Alojzia/ révén volt erdélyi szász "származású", aki Besztercén született 1859-ben. Édesapja -Hőnig Antal Lajos- szülőhelye Nagylévárd volt, s fia is Magyarországon született: Nádasdladányban, amely helység Fejér megyében van ma is, Székesfehérvártól délnyugatra, a Sió-csatorna partján. Hőnig Antal Lajos nagyszzebeni katonáskodása idején ismerhette meg majdani feleségét: Schusztter Mária Alojziát, aki nagyon megtetszhetett neki. Kevésbé tetszett meg azonban a leendő férj a leány szüleinek. Ebben nagy szerepet játszhatott az a tény, hogy a feltehetően hadnagy rangfokozatot "viselő" fiatal tiszt, talán az elfogadhatónál is inkább vallotta magát magyarnak, magyar- és honvédtisztnek, mint németnek /hol volt már a XVIII. század közepe?/, noha egykori anyanyelvét igen jól és szépen beszélte. Így hát Hőnig Antal Lajos "kívülrekedt" a Schusztter-ház küszöbén, megtiltották a szülők leányuk látogatását. Antal Lajos honvédhadnagyot azonban már "magyarfából" is faragták. Mielőstint letelt a gyakorlat ideje, megszöktette Mária Alojziát, annak nagyon is egyértelmű akaratát bírva. Antal Lajos Ósiben lakó szülei

bizony meglepődtek katonafiuk merész "csínyén", ugyanis akkoriban a leányszüktetés nem volt gyakori, inkább csak igen ritka esemény. A közfelfogás erkölcsi tekintetben "könnyűnek" tartotta azt a leányt, aki hagyta magát ennyire elcsábítani, megszöktetni. A "mutató" leány látán a szülők megengyhültek, sokat engedtek erkölcsi szigorukból, s mivel a két fiatal biztosították a szülőket arról, hogy igen-nagyon szeretik egymást, megnyílt az út a házasságkötés előtt, amely be is következett Ósi-ben, amely helység Nádasdladánytól nyugatra található. Az ifjú férj 26. életévében járt, az asszonyka viszont a 19.-ben. Mivel még nem volt nagykorú, az Ósirámai katolikus templom plébánosa hagyta magát "eltérített" az ilyenkor szokásos kánontól. /Még egy év sem telt el, megjött -mindenki nagy örömeire "jelentkezett teljes csecsemői mivoltában- Vilmos Lajoska. Ezeknek a Schusztter szülők számára el nem fogadható "eseményeknek" következményeként a fiatal szülők /a vő és az asszonnyá lett leány/ be nem teheték a lábukat a besztercei nagyszülők házába, de még az első unoka sem! Így lett ő erdélyi szász származású!

Katalin asszony emlékezete szerint -a fent leírtak miatt- az "Ósi rokonok" nemigen látogattak Besztercére, talán egyszer se!! Ugyan csak Katalin asszony emlékezete szerint édesapja kinevezésének Kereszt-Fischer Ferenc belügyminiszter volt a legnagyobb ellenzője, mert -mondván- az "haragudott a katonákra". Tudni vélte azt is, hogy Észak-Erdély reprezentánsa, akit Teleki Pál miniszterelnök megkérdezett, azonosknál fódva is Bethlen Béla gróf főispáni kinevezését "pártolta", mert családjáról jó véleménye volt, amely véleményt a román értelmiség zöme és a román ajkú lakosság is osztott. /Gróf Bethlen Pál, szül. 1871. + 1935. 1892-től 1905-ig, gróf Bethlen Balázs, szül. 1864. + 1946. pedig 1915-től 1917-ig töltötte be Beszterce-Naszód főispáni tisztét./

Voltak-e Henkey-Hönig Vilmos Lajos nyá. tábornoknak, Beszterce-Naszód vármegye katonai közigazgatási parancsnoknak főispáni ambíciói vagy sem? Erre vonatkozó írott forrásokra lelteni eleddig nem lehetett! Így gróf Bethlen Béla ezzel kapcsolatos állítását kétségbevonni aligha lehet! Az viszont tény, hogy Bethlen Béla gróf nem szimpatizált az erdélyi szászokkal, pontosabban azok szélsőjobboldali politikai orientációjával, Hitler-barát ambícióival. Ezt a szászok tudták, s "kerestek maguknak megfelelőnek tartott magyarországi, lehetőleg takin-télyes" személyiséget. Mivel a nyá. tábornok családneve német hangzású volt, eljutottak hozzája is a szászág promin^{an}sei. Miután a hosszabb megbeszélés tartalmát, leginkább a követeléseket a katonai közigazgatás parancsnoka megértette, Katalin asszony szerint a tárgyalást a tábornok azzal zárta le: "Itt uraim nem lesz Gau!"

Az észak-erdélyi katonai közigazgatási rendszer 1940. november 6-tal megszűnt, mert a vármegyei és a városi polgári közigazgatási szisztéma kialakult, működőképesé lett. Gróf Bethlen Béla megkapta Észak-Erdély polgári kormánybiztosi megbízatását és ő lett Szolnok-Doboka vármegye főispánja is. Teleki Pál miniszterelnök -az erdélyi román értelmiségiek és a lakosság nagyobb részének Bethlen Béla iránti rokonszenvének birtokában- hosszasan és mind határozottabban kapacitálta arra, hogy fogadja el Beszterce-Naszód vármegye főispáni tisztét is. Bethlen Béla e kérést több esetben is udvariasan elhárította és maga helyett másokat ajánlott a miniszterelnöknek. Ezeket az ajánlásokat sem Teleki Pál, sem Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter nem tartotta jó megoldásnak. Észak-Erdély kormánybiztosa ismételten kérte, hogy " ... Beszterce-Naszódban ne vegyenek engem kombinációba. Erre meg volt a komoly okom, hiszen éveken keresztül megfigyelhettem, hogy a magyarországi svábokat, de különösen az erdélyi szászokat mennyire megbolondította Hitler nagyvási hóbortja, mondhatnám örülete. Semmi kedvem nem volt ahhoz, hogy a rengeteg gondom és munkán kívül még külön annyi kellemetlenséget is vállaljak magamra az ő jogtalan és indokolatlan követeléseik folytán ... A végén -akarva, nem akarva- elvállaltam, de a leghatározottabban kijelentettem, hogy bár igazságos leszek, de semmi esetre sem fogom megengedni, illetőleg eltérni azt, hogy a szászok államot csináljanak az államban ... hamarosan beigazolódott teljes mértékben, hogy aggályaim indokoltak voltak, ui. a német népközösség városi és megyei tagozatának vezetője ... a legképtelenebb követelésekkel állott elő, így Beszterce városházán a hivatalos nyelv a német legyen, úgyszintén német legyen a vármegye főispánja, továbbá a városi és a megyei tisztviselők jó része ...".¹⁷¹

+

Henkey-Hönig Vilmos Lajos nyá. tábornokot "tényleges szolgálatáért" kitüntették. Hazajött. Itthon rokonával. nyá. tábornoktársával folytatta azt a munkát, amelynek eredménye a Knezić és a Gróber családok származék táblázatának összeállítása lett!

+

Ezzel a Gróber József - Knezić Olga Anasztázia Erzsébet ág leszármazottainak története is fejezhető. Legyen ennek hivatalos jele a két családalapító halotti anyakönyvi kivonatának másodlata.

13. kép

Gróber Józsefné, Knezić Olga halotti anyakönyvi kivonatának
másodlata

Az elhalálozás idejét tekintve nemcsak a napot, de a napszakot és az órát is fel kellett tüntetni: 1898. május 19. d.u. 3/4 12 óra. Ez

ugyan kissé pontatlan. Oka feltehetően az lehetett, hogy az anykönyv-vezető -lévé közel dél, ebédidő- elment ebédelni, s Maghy Bélát megkérte a helyettesítésre, akinek nem volt gyakorlata az anykönyv kiállításában!

A bekövetkezett halál idejét a férj jelentette be, aki ekkor már 66 éves volt. Miért kell életévét megnevezni? A családi ház utcaneve és száma miatt: itt Hunyady u. 21, a férj majdani halálának kivonat-másodlatán pedig Hunyady u. 64. /!/. Lehet, hogy a házaspárnak Miskolcon több házasingatlanja is volt?

A másodlat igazolja akutatónak azt a következtetését, hogy a vértani tábornok elsőszülött leánya első utónevét "használta" hivatalosan, hivatalok viszonylatában. Családnevét hibásan jegyezte be az anykönyv-vezető: Knezich. /Lehet, hogy a férj sem tudta már a helyes névalakot?!/

A házaspár 36 évet élt együtt, voltak férj s feleség. Olga Erzsébet 1863-ban szülte első gyermekét, az utolsót, a tizennegyediket 1885-ben. 22,5 év alatt 14 gyermeknek adott életet. Magyarán 1,51 évenként született egy-egy gyermeke! A sok szülés a szívét "viselte meg leginkább". Nem véletlen oka halálának 53 éves korában a "Szívészélhűdés"!

Szülei közül csak az édesapjának a neve található a kivonat-másodlaton: néhai Knezich Károly. Hiányzik édesanyjának a neve: Kapitány Kataliné. /ÉdesapjÁNKESABÁDNEVEVHIBÁSÁS!/
~~Édesapjának~~

14. kép

Gröber József halotti anyakönyvének másodlata

Házassági anyakönyvében a foglalkozása honorácior, itt már földbirtokos. Földbirtokának kiterjedése már jócskán meghaladta a 900 katasztális holdat Abaúj és Borsod vármegyében.

1918. január 9-én hunyt el d.e. 7 órakor. E tényrt veje jelentette be. Halálának oka végelgyengülés volt. Egy rövid hónap híján csaknem betöltötte 86. életévét!

Lakásán hunyt el, a Hunyady u, 64. sz. alatt. /Nem ott, ahol a felesége! / Lehet, hogy a feleségének halálhelyét: Hunyady u. 21. sz házat eladta, mert nem bírta elviselni feleségének immár örök hiányát?!/

Feleségének családneve hibás, utóneve pedig hiányos. Hibás édesanyjának családneve is. Helyesen: Bajzát.

A Gröber József - Knezic Olga Erzsébet ág és leszármazottaik nem töltöttek egy szikrányi emberöltőt sem. ^{Egyszer} Eletüket Abaúj és Borsod vármegyében és Miskolcon élték le - szinte kivétel nélkül!